

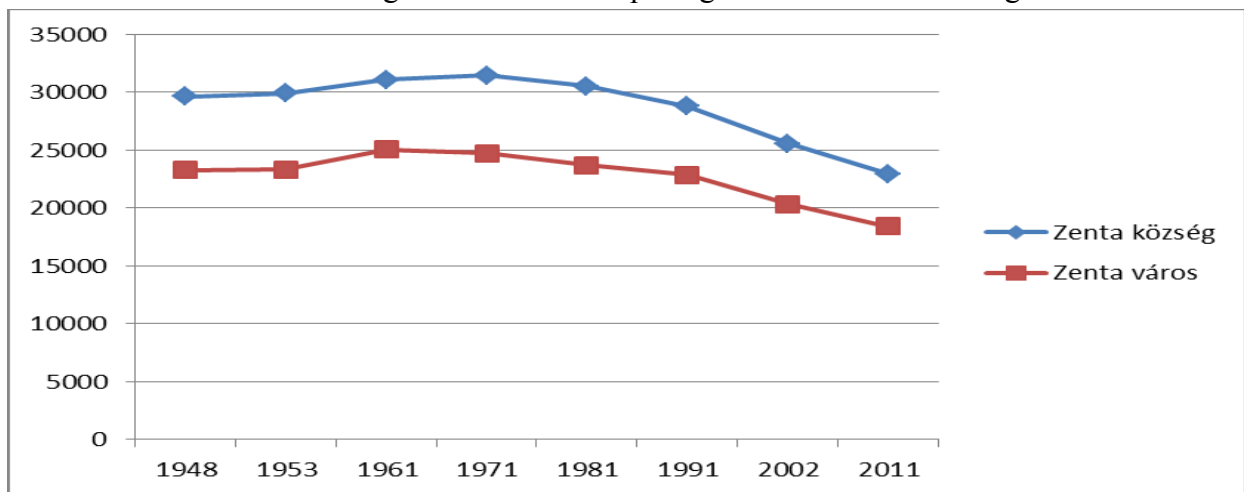
## 1. Bevezető

Zenta népességének demográfiai folyamatai nem érthetőek meg Vajdaság demográfiai folyamatai nélkül. Egy községben vagy településen végbemenő demográfiai folyamatokat meghatározó tényezőket mindig egy tágabb keretben kell keresnünk. Vajdaság népessége 2011-ben 1 916 889 fő volt, ami 115 103-mal kevesebb, mint 2002-ben. Vajdaság népessége annak ellenére csökkent, hogy viszonylag sok migráns érkezik ide az ország többi részéből. A legtöbb község népessége csökkent 2002-höz képest, kivéve Újvidéket és a környező községeket. Általános jelenség a települések, főleg a kistelepülések elnéptelenedése Vajdaságban. A népességcsökkenésnek két fő oka van: a negatív népmozgalmi egyenleg és az elvándorlás. A két demográfiai jelenség közül a második kimutatása sokkal nehezebb, mivel az elvándorlók regisztrálják még magukat a „kibocsájtó” országban is, népességösszeíráskor.

## 2. Zenta Község népessége 2002-ben

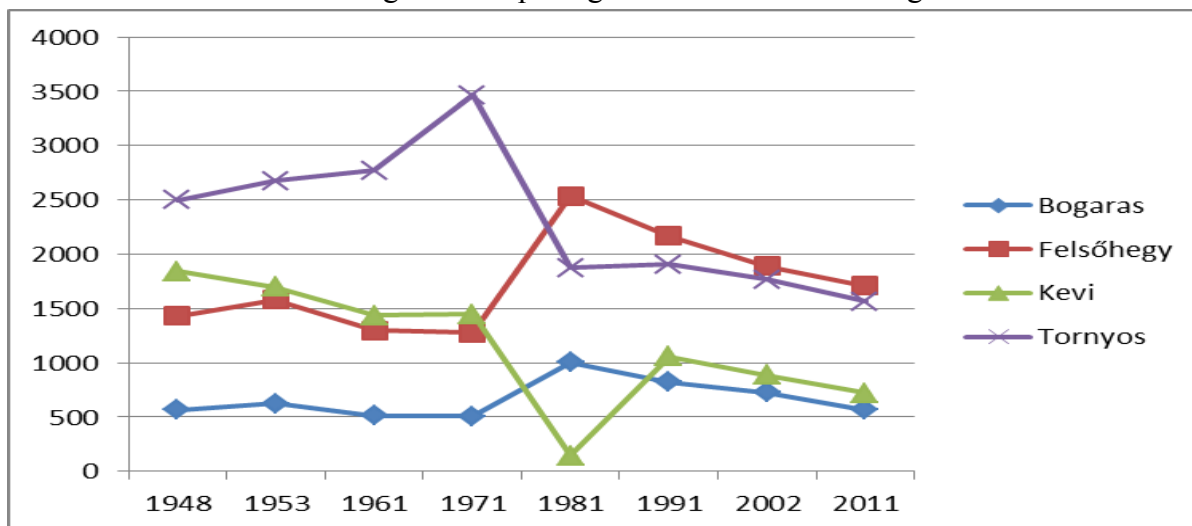
2011-es népszámlálás szerint Zenta Községnek 22 961 fő népessége volt. Ez több mint tíz százalékos csökkenést jelent a 2002-es adatokhoz képest. A kilencvenes évek népességcsökkenésének fő oka az elvándorlás volt. Felmerül a kérdés, hogy milyen mértékben változott az elvándorlás 2002 óta. Zenta Község népessége 25 ezer, Zenta város pedig 20 ezer fő alá csökkent.

1. Sz. ábra: Zenta Község és Zenta város népességének alakulása a II. világháború óta



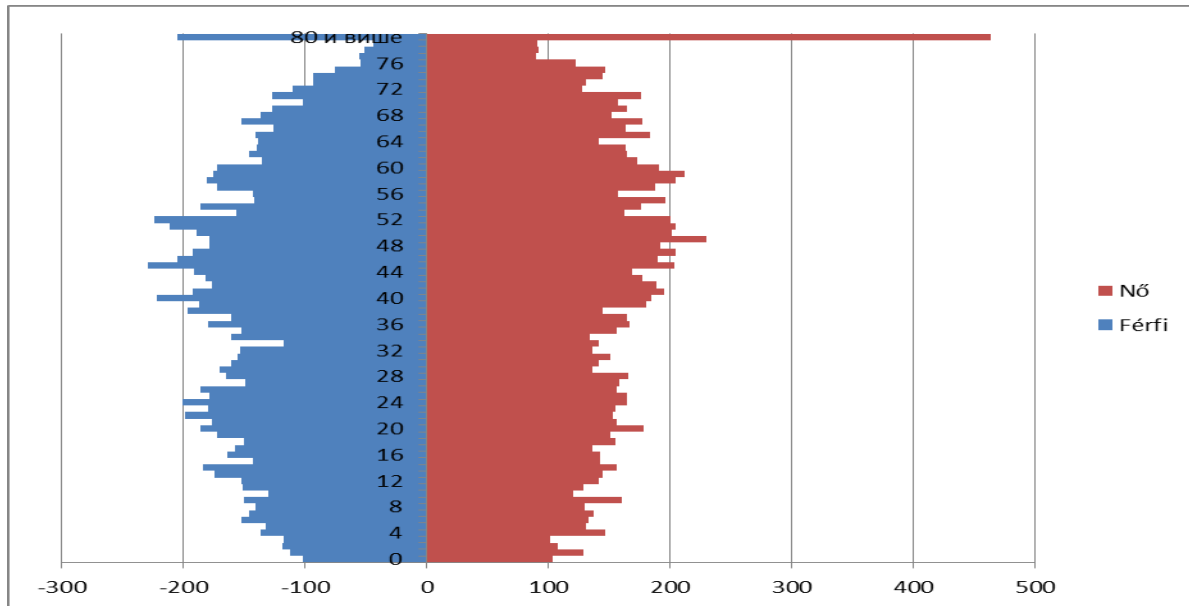
Zenta községnek és Zenta városának is a hetvenes évekig stagnált, esetleg enyhén növekedett a népessége, a hetvenes évektől pedig 1980-ig enyhén, 1980-tól pedig erőteljesen fogyatkozik. A község falvainak népessége rapszodikus változott: drasztikusan növekedett (1970-es évek), kivéve Kevit, majd pedig csökken. Az elmúlt harminc évben stabilizálódott a lassú fogyatkozás.

2. Sz. ábra: Zenta Község falvai népességének alakulása a II. világháború óta



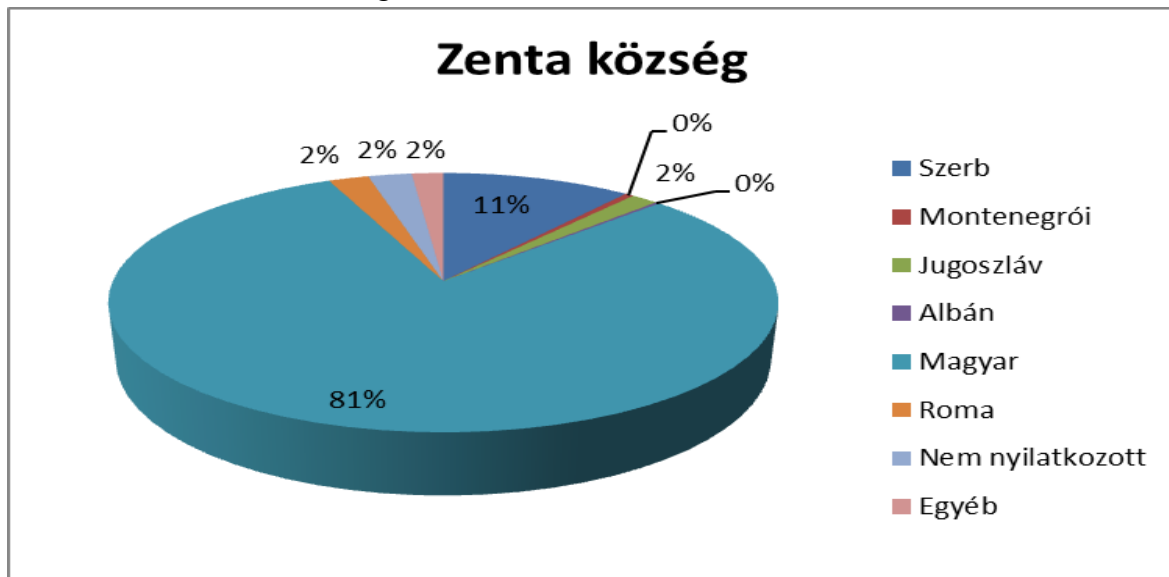
A községben egyre kevesebb fiatal van, és egyre inkább nő az idősek aránya. Az elmúlt időszakban ez a tendencia, csak gyorsult. A korfáról (3. Ábra) leolvasható, hogy a 80-as évektől kezdve születik Zenta községben egyre kevesebb gyermek. A 2000-es évek elején fele annyi gyermek született Zentán, mint ahányan az 50-es években. A 70-es évek végén és a 80-as évek elején született tömeges generációjának a gyermekei 2002-ben még nem születtek meg, mivel a gyermekvállalás egyre inkább kitolódik a fiatalok életében.

3. Sz. ábra: Zenta község korfája 2002-ben



Zenta község túlnyomórészt magyarlakta község. 81 százalékos többséget alkot a magyar nemzetiségű lakosság. A szerb nemzetiség 11 százalékosat képvisel a népességben belül.

4. Sz. ábra: Zenta község nemzeti összetétele 2002-ben



Árnyaltabb képet kapunk a község nemzeti összetételéről, ha a településenként vizsgáljuk azt meg. A falvakban a szerb nemzetiségűek aránya sokkal alacsonyabb, mint Zenta városában.

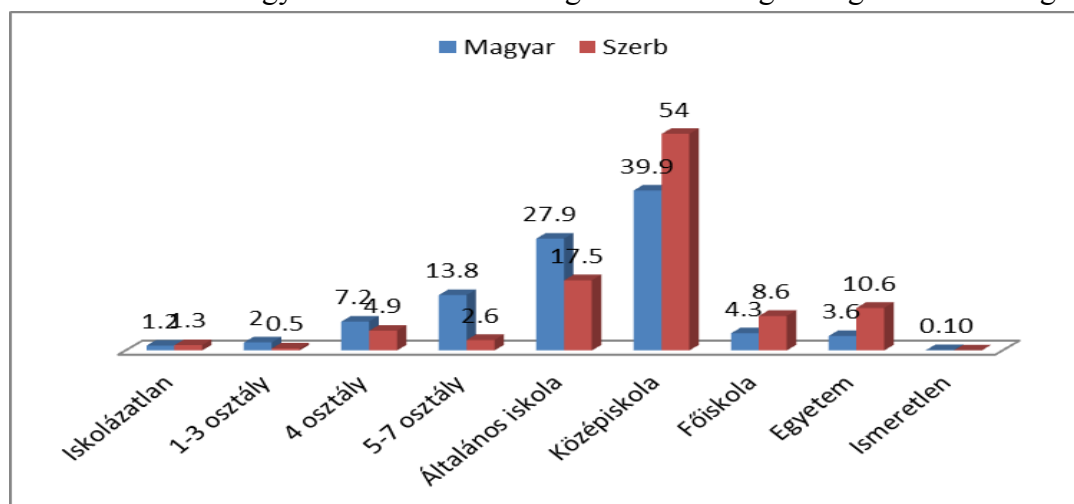
Felsőhegy és Kevi szinte csakis magyarok által lakott (95 százalék feletti aránnyal) települések. Bogaras és Tornynos esetében beszélhetünk jelentősebb arányú roma közösségről, 10 százalék felettiről. A roma népesség regisztrációja a népszámláláskor problémás, mivel különböző okokból nem vallják magukat romáknak a romák, esetleg a regisztráció nem teszi lehetővé a kettős identitást, ezért valószínűsíthető a romák alulszámáltsága ezeken a településeken is.

1. Sz. táblázat: Zenta község településeinek népessége nemzetiségek szerint 2002-ben

| Település | Szerb | Montenegrói | Jugoszláv | Albán | Magyar | Roma | Nem nyilatkozott | Egyéb | Összesen |
|-----------|-------|-------------|-----------|-------|--------|------|------------------|-------|----------|
| Bogaras   | 3.8   | 0.5         | 0         | 0     | 80.2   | 12.4 | 1.5              | 1.6   | 100      |
| Felsőhegy | 1.2   | 0.1         | 0.5       | 0     | 97.1   | 0    | 0.7              | 0.4   | 100      |
| Kevi      | 1.1   | 0           | 0         | 0     | 96.9   | 0    | 1.6              | 0.4   | 100      |
| Zenta     | 13    | 0.6         | 1.8       | 0.3   | 78.1   | 1.2  | 2.9              | 2.1   | 100      |
| Tornynos  | 1.3   | 0           | 0.5       | 0     | 82.2   | 14.5 | 0.6              | 0.9   | 100      |

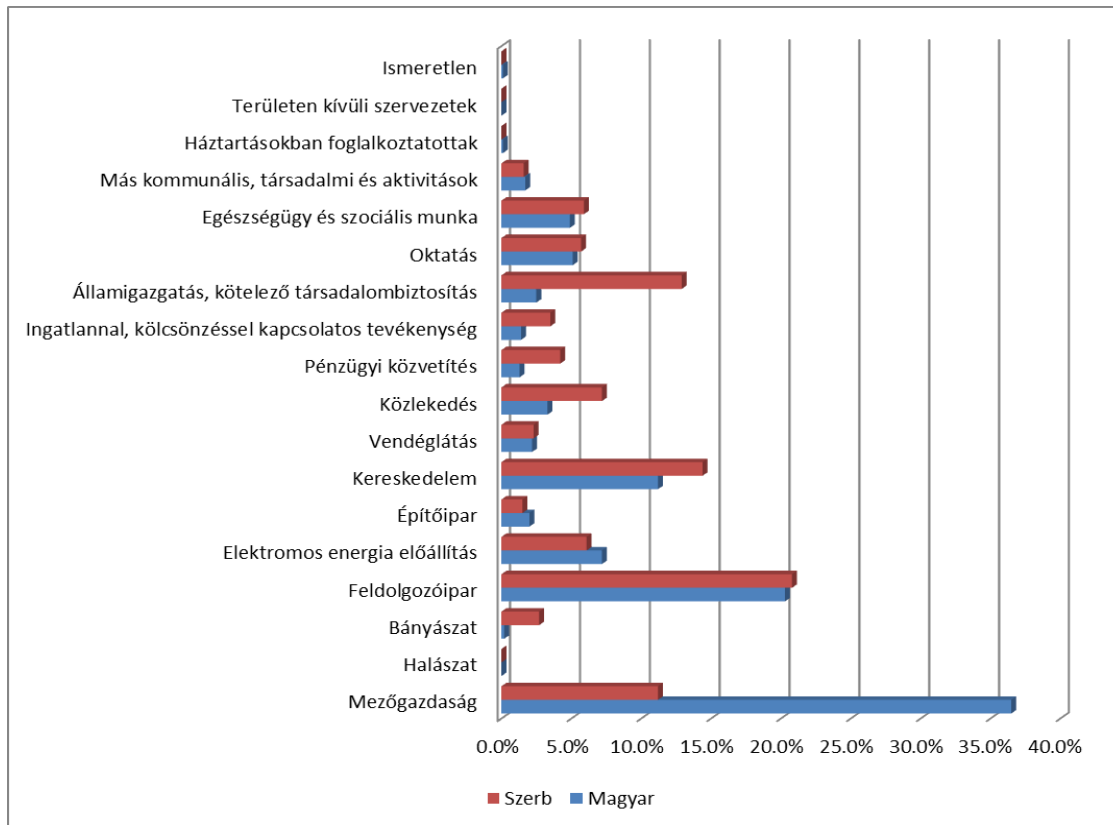
Az iskolai végzettség a községben jobb képet mutat, mint a tartományi, vagy az országos átlag. A legtöbbben általános iskolai és középiskolai végzettséggel rendelkeznek. Érdekes eltérést kapunk nemzetiség szerinti bontásban a végzettséget illetően. A szerb népesség annak ellenére, hogy a községben jelentős kisebbséget alkot, iskolai végzettsége szignifikánsan magasabb, mint a magyar népességé. A szerb népesség esetében közel 20 százalék a felsőfokú végzettségük aránya, míg ez az arány a magyarok esetében nem éri el a 10 százalékot sem.

5. sz. ábra: Magyar és szerb nemzetiségűek iskolai végzettsége Zenta községben 2002-ben



A népesség foglalkozási struktúrája tükrözi a térség sajátosságát, hiszen legtöbben, a népesség majdnem egyharmada mezőgazdaságból él. Ezt követi a feldolgozóipar (20,8 százalék) és a kereskedelem (11,7 százaléék).

6. Sz. ábra: Zenta község foglalkozási szerkezete nemzetiségi bontásban 2002-ben



Ha nemzetiségek szerint vizsgáljuk meg a foglalkozási struktúrát, akkor jelentős különbségeket tapasztalunk. A magyar népesség 36,5 százaléka él a primér gazdasági szektorból, azaz mezőgazdaságból, a szerb népesség esetében ez az arány 11,2 százalék. Nagy különbséget tapasztalunk a magyar és a szerb népesség között a közlekedés, a pénzügyi közvetítés, államigazgatás és az ingatlannal, kölcsönzéssel kapcsolatos tevékenység esetében. Igazolódni látszik tehát a magyar népesség alulreprezentáltsága az állami szektorban.

### 3. Születések és elhalálozások száma és aránya Zenta községben 2002 óta

Vajdaságban a 70-es évektől kezdődően csökken folyamatosan a születések száma. Ez a tendencia alól Zenta sem kivétel. Kisebb nagyobb ingadozások, fluktuációk jelentkeznek a

születések számát illetően, azonban ez nem befolyásolja a tendenciát. A születések számának csökkenésének több oka is van: egyre kevesebben vállalnak kettő vagy annál több gyermeket, mivel a gyermekvállalás a modern társadalmakban gazdasági kérdés is az ifjú házások számára. A születésszámot nagyban befolyásolja, hogy a 90-es években elvándorolt generációk gyermekei más országokban születnek meg.

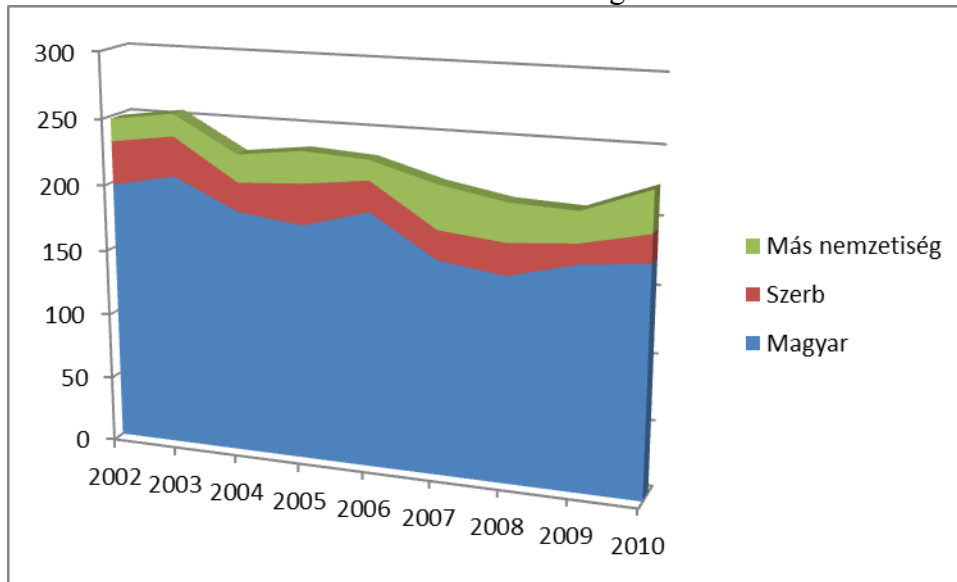
A születésszám tükrözi a község népességének nemzetiségi összetételét. Szinte megegyezik az újszülöttek aránya és száma az össznépességen és az újszülöttek esetében.

#### 4. Számú táblázat: Születések száma Zenta községben nemzetiségi bontásban

|      | Születések száma | Szerb nemzetiségű újszülöttek száma | Magyar nemzetiségű újszülöttek száma | Szerb nemzetiségű újszülöttek aránya | Magyar nemzetiségű újszülöttek aránya |
|------|------------------|-------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|---------------------------------------|
| 2002 | 248              | 33                                  | 198                                  | 13,3                                 | 79,8                                  |
| 2003 | 255              | 30                                  | 208                                  | 11,7                                 | 81,6                                  |
| 2004 | 228              | 22                                  | 185                                  | 9,6                                  | 81,4                                  |
| 2005 | 234              | 31                                  | 179                                  | 13,2                                 | 76,5                                  |
| 2006 | 231              | 23                                  | 193                                  | 9,9                                  | 83,5                                  |
| 2007 | 217              | 22                                  | 162                                  | 10,1                                 | 74,6                                  |
| 2008 | 208              | 24                                  | 155                                  | 11,5                                 | 74,5                                  |
| 2009 | 206              | 15                                  | 168                                  | 7,2                                  | 81,5                                  |
| 2010 | 225              | 21                                  | 173                                  | 9,3                                  | 76,8                                  |

Az elmúlt évek adataiból nehezen lehet tendenciákra következtetni, de talán mintha község népességén belül növekedne azon gyermekek száma, akik szülei nem szerb vagy magyar nemzetiségűek. A születésszám csökkenése hosszú távon komoly következményekkel jár a község intézményeire, népességszámra nézve. Osztályokat kell összevonni általános iskolákban, egyik iskolában nem tud elindulni majd az alacsony létszám miatt a szerb nyelvű oktatás. Ezek már a jelen gondjai, azonban ez csak fokozódni fog. A fluktációnak köszönhetően lesz olyan év, amikor nem lesz gond, azonban lesz olyan év is, amikor gondot fog okozni a községnek, a szülőknek és a gyerekeknek is az alacsony létszám.

7. Sz. ábra: Születések száma Zenta községben



A természetes népmozgalmi egyenleget befolyásoló másik tényező az elhalálozások száma és aránya a népességben belül. Zenta községben az elhunytak átlagéletkora 72 év. Ez a szám illeszkedik a környező községekben valamint Vajdaságban tapasztalt átlaghoz. Kicsivel alacsonyabb, mint Közép-Szerbiában tapasztalt érték.

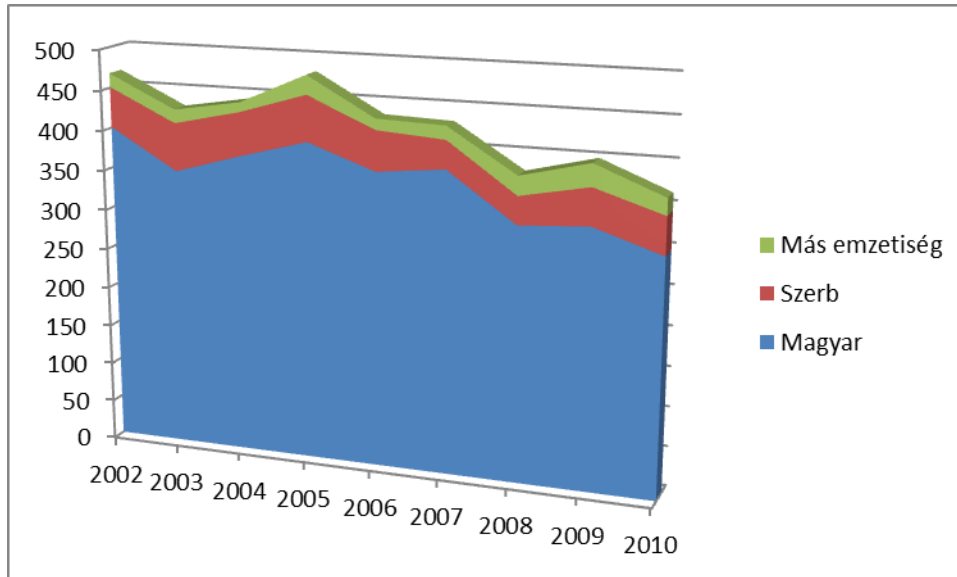
5. Sz. táblázat: Halálozások száma és aránya Zenta községben nemzetiségi bontásban

|      | Halálozások száma | Szerb nemzetiségű elhunytak száma | Magyar nemzetiségű elhunytak száma | Szerb nemzetiségű elhunytak aránya (százalék) | Magyar nemzetiségű elhunytak aránya (százalék) |
|------|-------------------|-----------------------------------|------------------------------------|---|--|
| 2002 | 468               | 50                                | 401                                | 10,7  | 85,7   |
| 2003 | 428               | 60                                | 351                                | 14,0  | 82,0   |
| 2004 | 442               | 54                                | 376                                | 12,2  | 85,0   |
| 2005 | 480               | 57                                | 399                                | 11,8  | 83,1   |
| 2006 | 433               | 50                                | 369                                | 11,5  | 85,2   |
| 2007 | 430               | 35                                | 378                                | 8,1   | 87,9   |
| 2008 | 377               | 35                                | 318                                | 9,2   | 84,3   |
| 2009 | 398               | 46                                | 324                                | 11,5  | 81,4   |
| 2010 | 364               | 47                                | 296                                | 12,9  | 91,3   |

Zenta községben a férfiak várható élettartama 2009-ben 65,87 év volt, míg a nőknél ez a szám 74,16 év. A férfiak esetében Zentán találjuk a legalacsonyabb várható élettartamot Vajdaságban

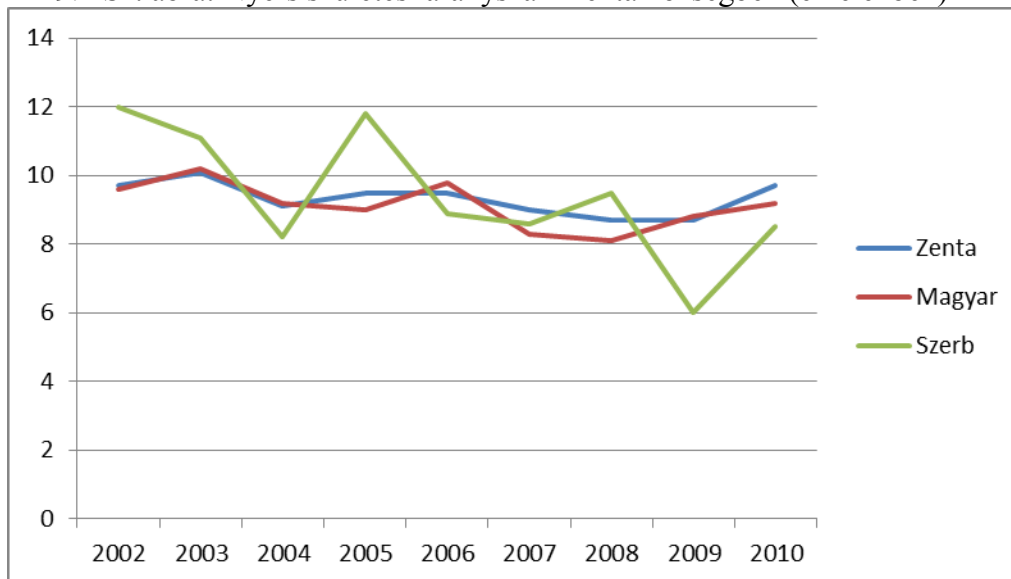
közszégi szinten, míg a nőknél átlagosak mondható a zentai adat. Ennek okaira nem tudunk válaszolni a jelenleg birtokunkban lévő adatok alapján.

8. Sz. ábra: Elhalálozások száma Zentán



A népesség reprodukciója szempontjából több információt árul el, ha a születési arányszámot vetjük össze a halálozási arányszámmal. Ebből következtetni tudunk a népességben ható demográfiai tendenciákra. A nyers születési arányszám a születések számát viszonyítja az évközepi népességhez az adott évben.

9. Sz. ábra: Nyers születési arányszám zenta községben (ezrelékben)

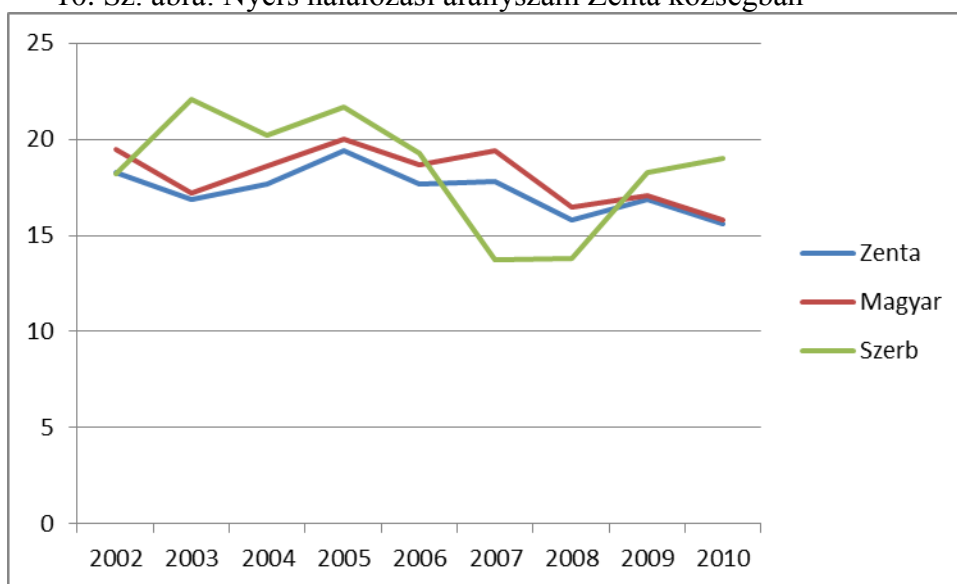




A 9. számú ábráról leolvasható, hogy ezer lakosra körülbelül 10 születés jut Zenta községben. A községi átlag és az ezt nagyban meghatározó magyar nemzetiségre vonatkozó adatok konvergálnak egymással. A szerb nemzetiségre vonatkozó adatokon látszódik a fluktuáció, tehát, hogy időnként megugrik az arányszám, aztán a mélybe zuhan, majd újra emelkedik.

A halálozások esetében magasabb arányszámot találunk, mint a születéseknél: közel 20 ezrelék a nyers halálozási arányszám, ami ezer lakosra 20 elhalálozást jelent évente. A vizsgált időszakban mintha csökkent volna az elhalálozások arányszáma, aminek oka az lehet, hogy az össznépszámszám is csökkent.

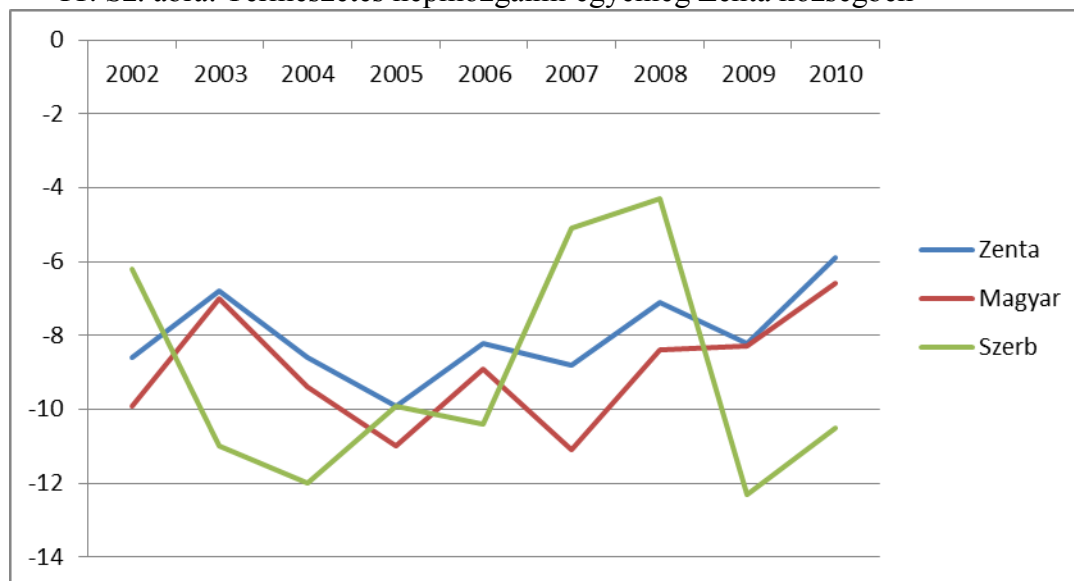
10. Sz. ábra: Nyers halálozási arányszám Zenta községben



A természetes népmozgalmi egyenleg összetevői tehát a születési arányszám, a halálozási arányszám. E két arányszám egymásra vetítésével megkapjuk, hogy egy közösség népessége milyen mértékben fogy, vagy gyarapszik. Már az előzetes adatokból is látszik, hogy a gyarapodásról nem beszélhetünk a vizsgált időszakban. Legutoljára a 70-es évek végén volt pozitív a népmozgalmi egyenleg a községben, azóta negatív. A két arányszám egymásra vetítéséből látszik, hogy 8-10 ezrelék környékén mozog a fogyatkozás mértéke, ami valamivel alacsonyabb, mint a tartományi átlag, azonban teljes mértékben illeszkedik, a hasonló adottságú községekhez, mint Zenta. Az utóbbi években, 2008-tól, megfigyelhető a fogyatkozás mértékének a csökkenése, mérséklődése. A gyermekvállalás időbeni kitolódásának következményeként az utóbbi években születtek meg a 70-es és 80-as években születettek tömegesnek számító

generációk gyermekei. Az első gyermeket szülő nők átlagéletkora 27,6 év környékén volt 2009-ben.

11. Sz. ábra: Természetes népmozgalmi egyenleg Zenta községben



#### 4. Összegzés

Zenta község népessége az elmúlt kilenc évben 2607 fővel csökkent. Ez 10 százalék körüli csökkenést jelent a legutóbbi népszámlálás óta. Ez az arány egyáltalán nem tűnik ki a régió többi községére vonatkozó adatok közül. A csökkenés mértékéből a természetes népességfogyatkozás mintegy 80 százalékát teszi ki, a többit pedig az elvándorlás. Az elvándorlás mértékét illetően árnyalni kell a képet, mivel a jelenlegi migrációs statisztika nem tudja regisztrálni az elvándorlás mértékét. A vizsgált időszakban valamivel többen költöztek el Zentáról, aminél valószínűsíthetően nagyobb szám tükrözné a valóságot, egyrészt a fentebb már említett ok miatt, másrészt viszont Zenta község, de főleg Zenta város a környező falvak, de talán a távolabbiak számára is migrációs célpontot jelent.

Annyi mindenképpen látható a demográfiai trendekből, hogy a község népessége továbbra is lassan, az előző két évtized tendenciáját folytatva csökken.